

***Bilaga 3 till stäm-
protokoll 2006-06-01***

Verksamhetsberättelse för den ideella föreningen ELMA för år 2005

Föreningen

Den ideella föreningen ELMA – föreningen för ett rationellt utnyttjande av erfarenheter och lärdomar från miljöarbetet i Sverige – bildades av några personer med lång yrkesverksamhet inom områdena miljö och hållbar utveckling. Bakgrunden till detta initiativ var att det visat sig att erfarenheter och lärdomar ofta har svårt att nå ut i samhället och få genomslag i arbetet med frågor om miljö och en hållbar utveckling. De insatser som gjorts för att förbättra erfarenhetsåtervinningen hade inte heller visat sig vara tillräckliga. Situationen kompliceras också av att betydande delar av kunskaperna och erfarenheterna inte är dokumenterade utan finns i ”huvudet” hos enskilda personer. Här finns såväl inom miljöområdet som inom andra samhällsområden en stor, men dåligt utnyttjad resurs i form av det som man brukar kalla ”tyst kunskap”.

Stadgar för föreningen antogs vid konstituerande föreningsstämma den 6 maj 2002. Föreningen är enligt 3 § 1 st ”en politiskt obunden ideell förening och har till ändamål att främja ett rationellt utnyttjande av erfarenheter och lärdomar från miljöarbetet i Sverige vid planering och genomförande av åtgärder för att säkerställa en god miljö och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling samt att stimulera till ett offentligt samtal om dessa frågor”. Föreningen skall enligt 3 §, 2 st ”bedriva näringsverksamhet inom miljöområdet och angränsande samhällsområden genom att fortlöpande och affärsmässigt anordna seminarier, kurser och andra former av informations- och utbildningsverksamhet samt genomföra och medverka i utredningar inom föreningens verksamhetsområde med inriktning på erfarenhetsåterföring och lärande”.

Föreningen är registrerad av Patent- och Registreringsverket som en ”ideell förening som bedriver näring” med firma ”Ideella föreningen ELMA-föreningen”, se registreringsbevis 2002-07-15, senaste ändring 2005-08-24. Föreningens säte är Värmlands län, Karlstads kommun. Skattemyndigheten i Karlstad tilldelade ELMA-föreningen genom beslut den 30 maj 2002 organisationsnummer 874001-8588 som ideell förening. Föreningen har F-skattesedel.

Medlemmar

Föreningen hade vid årsskiftet 2005/2006 20 medlemmar, vilka med sin kompetens och erfarenhet täcker ett brett spektrum av frågor inom områdena miljö och hållbar utveckling. Medlemmarna kompletterar också varandra när det gäller utbildning, kompetens, yrkeserfarenheter etc. En rad olika yrken och kompetenser finns representerade – naturvetare, tekniker, ekonomer, samhällsvetare, administratörer, forskare, företagare m.fl. Medlemmarna har arbetat och arbetar inom många olika områden av miljövärden som naturvård, tekniskt miljöskydd, kemikaliekontroll, energiförsörjning, forskning, planering, företagande, administration.

En stor fördel för verksamheten är också att det inom medlemskader finns erfarenhet från såväl den offentliga som privata sektorn – från departement, myndigheter, företag, kommuner, organisationer. ELMA strävar dessutom efter att ha en allsidig geografisk representation bland medlemmarna enligt devisen ”hela Sverige skall leva”. Det kan då noteras att hälften av medlemmarna kommer från Stockholmsregionen och den andra hälften från övriga delar av landet.

Organisation

Organisationen av ELMA är i enlighet med gällande stadgar och efter beslut av styrelsen uppbyggd kring fem funktioner.

Medlemmar. Medlemmarna utgör föreningens samlade resurs och verksamheten förutsätter en aktiv medverkan och ett starkt engagemang från medlemmarnas sida. Allt arbete i föreningen under år 2005 och tidigare verksamhetsår har också genomförts utan någon ersättning till de enskilda medlemmarna för arbetsinsatser som gjorts i gemensamma funktioner och olika projekt.

Föreningsstämman. Stämman är föreningens högsta beslutande organ när det gäller alla föreningens angelägenheter.

Styrelsen. Styrelsen har under föreningsstämman det samlade ansvaret för föreningens verksamhet och ekonomi vad gäller både den ideella och den näringsdrivande verksamheten.

Projekt. Föreningens verksamhet enligt 4 § stadgarna organiseras företrädesvis i form av projekt som genomförs av arbetsgrupper bestående av föreningsmedlemmar. Dessa arbetsgrupper har ett helhetsansvar för ”sina” projekt med planering, finansiering, information, marknadsföring, genomförande och uppföljning.

Administration. Styrelsens medlemmar har hittills sedan starten i maj 2002 svarat för föreningens gemensamma funktioner med utveckling, planering, finansiering, ekonomiadministration m.m. Vid behov inköps externa tjänster på konsultbas.

Administrativa uppgifter

Föreningen höll ordinarie föreningsstämma den 11 maj 2005. Vid stämman behandlades ärenden enligt stadgarna 10 §.

Under året har dessutom arrangerats tre medlemsmöten – den 26 januari, den 11 maj (i anslutning till föreningsstämman) och den 15 november. Dessa möten har använts för information till och kontakter med medlemmarna samt för diskussioner om och planering av verksamhetens inriktning, uppläggning och finansiering.

Styrelse har under året utgjorts av:

- Bo Thunberg, ordförande
- Lennart Lindgren, vice ordförande
- Russel Johnson, från 2005-05-11, vice ordförande fr.o.m. årsskiftet 2005/2006.
- Göran Svensson, kassaförvaltare
- Nils Ahlgren, sekreterare

Styrelsen har under året haft 10 protokollförda sammanträden: den 20 mars, 10 april, 21 april, 24 maj, 1 juli, 27 augusti, 28 september, 27 oktober, 8 november och 12 december. Sammanträdena har hållits per telefon. Styrelsens ledamöter har vidare haft löpande kontakt under året i olika frågor samt svarat för och medverkat i planering av projekt och annan verksamhet.

Revisorer har varit:

- Ola Jörnstedt
- Sven Bertil Ryman, aukt. revisor

Valberedningen har bestått av:

- Jan Erling Larsson, ordförande
- Richard Almgren
- Ulla Swarén

Verksamheten

Verksamheten har under år 2005 inriktats och bedrivits parallellt efter två huvudlinjer:

- Utveckling och uppbyggnad av ELMA som organisation och etablering av föreningen som en aktör i arbetet med miljöfrågor och hållbar utveckling.
- Uppbyggnad och genomförande av ett antal projekt med tonvikt lagd på hantering av miljö- och hållbarhetsfrågor på lokal nivå och utifrån ett ”underifrånperspektiv”.

Arbetet med att utveckla och bygga upp ELMA som organisation och dess verksamhet regleras som tidigare nämnts i stadgarnas 3 § Ändamål och 4 § Verksamhet. Styrelsen har med utgångspunkt i stadgarna dragit upp riktlinjer för verksamheten och diskuterat inriktningen av ELMA i ett mer långsiktigt perspektiv med medlemmarna. De tre medlemsmötena har härvid utgjort viktiga fora för genomgångar och diskussioner om mål, syften, inriktning, finansiering, arbetsformer, organisation m.m. En enkät som sändes ut till medlemmarna under hösten innebar också en väsentlig förstärkning av basen för den fortsatta planeringen av verksamheten. En slutsats som kunde dras av svaren var att medlemmarna genomgående vill att ELMA skall både vara en förening – ett nätverk – för de egna medlemmarna och ha ambitionen att med sin samlade erfarenhet söka påverka utvecklingen i samhället inom områdena miljö och hållbar utveckling.

Mer konkret har detta inneburit att ELMA under året satsat på sju projekt:

- Utarbetande och publicering av en rapport från seminariet Vision och Verklighet, om konsten att formulera och uppnå miljömål.
- Fortsatt utveckling och uppbyggnad av en mentorverksamhet.
- Analys av avfallshanteringen ur ett medborgar- och konsumentperspektiv.
- Utveckling av en ny modell för naturvård i lokal samverkan.
- Seminarier och diskussioner kring temat Miljöpolitiska mål och visioner möter verkligheten.
- Utvärdering av styrning/styrmedel från ”mottagarsynpunkt”.
- Utveckling av system för kunskapsförmedling inom miljöområdet till småföretag.

Se vidare det avslutande avsnittet med korta lägesrapporter från dessa projekt.

Erfarenheten från tre års arbete har visat att information och kommunikation har varit och är begränsande faktorer när det gäller att utveckla och etablera ELMA som en aktör i miljö- och hållbarhetsarbetet. Vi har inte lyckats göra föreningen och dess verksamhet tillräckligt synlig och som någon uttryckte det ”Det som inte syns finns inte”. Frågor om information och kommunikation har därför haft en viktig roll i verksamheten under år 2005. En satsning har gjorts under året på att förbättra och förstärka dessa funktioner genom olika åtgärder – presentation av ELMA och dess medlemmar, uppbyggnad av en hemsida, artiklar i press, kontakter med intressenter m.m.

Finansieringen är en annan nyckelfråga för utvecklingen och utbyggnaden av ELMA. För att kunna bedriva en effektiv verksamhet och uppnå de mål som uppställts krävs en finansiering som både kan täcka kostnaderna för föreningens gemensamma funktioner med ledning, administration m.m. och skapa förutsättningar för anordnande av seminarier och genomförande av andra typer av projekt. En särskild arbetsgrupp tillsattes därför inom ELMA med uppgift att undersöka olika alternativ till finansiering av ELMA:s verksamhet. Parallellt härmed man arbetat med finansieringsfrågorna inom styrelsen och i arbetsgrupperna. Efter genomgång av ett stort antal fonder, stiftelser och andra tänkbara finansiärer pågår nu arbetet med att utarbeta ansökningar och i andra former finansiera föreningens verksamhet.

Uppbyggnad av en rationell organisation för ELMA vad gäller planering, ledning, budgetering och administration har utgjort en viktig del i verksamheten under året. Den modell som utvecklats och som tidigare presenterats har visat sig fungera väl i utvecklingen och uppbyggnaden av föreningens verksamhet. ELMA har därmed fått en stabil organisation för planering och drift av såväl den ideella verksamheten som den näringsdrivande verksamheten.

Korta lägesrapporter från projekten

Vision och Verklighet om konsten att formulera och uppnå miljömål. Föreningen arrangerade våren 2004 ett idéseminarium kring detta tema. Bakgrunden till seminariet och val av tema var den omläggning av svensk miljöpolitik som skett med övergång från regelstyrning till målstyrning och de krav som detta ställer på implementering och genomförande. Seminariet blev tack vare kunniga och engagerade deltagare både intressant och tankeväckande. ELMA beslöt därför att ge ut en rapport med redovisning av föredrag och diskussioner. Manus låg klart i slutet av året. När detta skrivs finns rapporten nu, tack vare ekonomiskt stöd från Miljömålsrådet, i tryckt form som den första i en planerad skriftserie.

Mentorverksamheten. Ett samarbete med föreningen Näringslivets miljöchefer (NMC) om utveckling och uppbyggnad av denna verksamhet har byggts upp under året. Inom ELMA har ett tiotal medlemmar med lång och bred erfarenhet av arbete med miljöfrågor ställt sig till förfogande som mentorer. I en första etapp har medlemmarna i NMC fått erbjudande att på förmånliga villkor anlita någon av dessa mentorer som stöd i det dagliga arbetet. Avtal har träffats med två adepter och två mentorer är engagerade i dessa båda mentorskap. Efter en utvärdering av erfarenheterna från denna första etapp planeras en breddning av ELMAs mentorverksamhet med inriktning på miljösvariga i mindre kommuner och i små och medelstora företag. Projektet drivs nu vidare av den arbetsgrupp som har ansvaret för utveckling och genomförande.

Avfallshantering ur ett medborgar- och konsumentperspektiv. Arbetet med detta projekt avbröts på ett tragiskt sätt genom Ingrid Florys bortgång, eftersom hon var både initiativtagare och ordförande i arbetsgruppen. Men arbetet fortsatte under hösten med planering av en omstart under kommande år. Siktet är inställt på att få till stånd en bredare diskussion utifrån ett "gräsrotsperspektiv" om effekterna och konsekvenserna av utvecklingen av avfallshanteringen för medborgare och konsumenter.

En ny modell för naturvård i lokal samverkan. Arbetet med detta projekt har bekräftat bilden av att det i framtiden kommer att krävas väsentligt större insatser inom naturvården för att de ambitiösa mål som uppställts skall kunna uppnås och för att människors krav och förväntningar skall kunna tillgodoses. Det gäller både den offentliga, lagreglerade naturvården och frivilliga, icke-lagreglerade naturvården. Samtidigt kan man notera att det på lokal nivå finns kunskaper, erfarenheter och resurser som skulle kunna utnyttjas mer rationellt. Detta förutsätter dock samverkan mellan alla naturvårdsintresserade – lantbrukare, skogsbrukare, boende, hembygdsvärdare, ornitologer, botanister, jägare etc. För att detta skall fungera krävs liksom när

Föreningen för ett rationellt utnyttjande av erfarenheter och lärdomar av miljöarbetet i Sverige.

det gäller andra områden i samhället väl fungerande organisationsformer. Vi har därför under året fortsatt arbetet med att tillsammans med olika intressenter ta fram och diskutera förslag till modeller för organisation av naturvård i lokal samverkan.

Miljöpolitiska mål och visioner möter verkligheten. Diskussioner vid medlemsmötena visade att man var överens om att det tema som togs upp vid det seminariet våren 2004 har fortsatt stor aktualitet och detta talar därför för ett fortsatt engagemang från ELMA:s sida. Vi beslöt mot denna bakgrund för att gå vidare med bl.a. frågeställningarna ”Hur når vi miljökvalitetsmålen?” och ”Varför är det lättare att nå vissa miljömål och svårare att nå andra?” Den arbetsgrupp som tillsatts inom ELMA arbetade under hösten vidare med utvecklingen av projektet och utformning av program. Med hänsyn till frågornas bredd och komplexitet kommer man att söka samarbete med andra organisationer och intressenter när det gäller finansiering och genomförande. Det noterades att också att projektet inrymmer en hel del frågor som kräver forskningsinsatser och kontakt har därför etablerats med forskare och forskningsinstitutioner.

Utvärdering av styrning/styrmedel från ”mottagarsynpunkt”. Traditionellt brukar frågan om hur styrning och styrmedel fungerar i miljöpolitiken analyseras och granskas utifrån den styrandes perspektiv med syfte att klarlägga om de mål som uppställts har uppnåtts. Mer sällan studeras och analyseras vilka effekter och vilken påverkan som styrningen har haft och har på mottagarna – de ”styrda”. Eftersom de styrda ofta drabbas av en rad olika styrmedel är det viktigt att för den samlade effekten att klarlägga hur dessa styrmedel samverkar eller om de i vissa fall motverkar varandra. En grupp inom ELMA påbörjade under 2004 en förstudie utifrån om hur olika ekonomiska styrmedel fungerar tillsammans och i relation till prövning av miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken. Gruppen har efter kontakter och diskussioner vidgat perspektivet att gälla frågan om hur den samlade styrningen av företag fungerar – inkluderande både den offentliga styrningen via lagstiftning och företagets interna styrning med miljöledningssystem m.m.

Kunskapsförmedling inom miljöområdet till småföretag. Tid, pengar och kompetens är knappa resurser som småföretagen i första hand måste satsa på kärnverksamheten – att driva och utveckla en lönsam verksamhet för att överleva i en allt hårdare konkurrens. Information och kunskapsförmedling inom miljöområdet till småföretag måste för att vara effektiv och framgångsrik utformas med hänsyn till dessa förutsättningar och andra villkor som gäller för småföretagande. De informationssystem som byggts upp av myndigheter, universitet, högskolor, branschorgan och andra organisationer har dock i regel utformats ”uppifrån” utan att de särskilda förutsättningar som gäller på ”gräsrotsnivå” har beaktats i tillräcklig utsträckning. ELMA har därför under året drivit ett programarbete som syftar till utveckla en modell för en kunskapsförmedling inom miljöområdet till småföretag som är uppbyggd med hänsyn till de villkor som gäller för småföretagande. Avsikten är att under kommande år genomföra ett pilotprojekt med ett system som är ”skraddarsytt” för småföretag och deras behov information.

Ekonomi

Verksamheten inom ELMA som en ideell förening har under året liksom tidigare år byggt på frivilliga insatser från medlemmarnas sida. Allt arbete har också genomförts utan någon ersättning till medlemmarna för nedlagd tid, varken när det gäller de gemensamma funktionerna eller i arbetet med projekten. Medlemmarna har även svarat för direkta kostnader för resor och för andra omkostnader. De begränsade medel som varit tillgängliga i form av medlemsavgifter och externa bidrag har främst använts för att täcka kostnader för utlägg som följd av arbete med planering och administration av föreningens gemensamma funktioner och av genomförandet av de olika projekten.

Intäkterna under budgetåret 2005 uppgick till 26 301 kr, varav 3 800 kr i medlemsavgifter, 20 000 kr i stöd från Stena Metall. Kostnaderna uppgick till 4 558 kr, vilket innebär ett resultat på 21 743 kr, se resultat- och balansräkning. Summa skulder och eget kapital var 27 311 kr. Någon näringsverksamhet har inte bedrivits under året.

Bo Thunberg Lennart Lindgren Göran Svensson Russel Johnson Nils Ahlgren